

Békés megye bemutatása

A projekt megvalósításának helyszíne Békés megye, az ország dél-keleti sarkában, a Körös és a régi Maros folyók hordalékán helyezkedik el. A nyolc kistérséget magába foglaló területi egység lakónépessége 374 448 fő.

A megye periférikus elhelyezkedése, tökevonzó képességének alacsony hatékonysága, illetve az agrártermelő szektor hangsúlyozott jelenléte nem kedvez a gazdaság, s vele együtt az életkörülmények fejlődésének. Ezt támasztja alá, hogy Békés megyét alkotó nyolc kistérség közül hat a 311/2007. (XI.17.) sz. Kormányrendelet 2. sz. melléklete alapján a kedvezményezett térségek közé tartozik. Közülük kettő hátrányos helyzetű, kettő leghátrányosabb helyzetű besorolást kapott, kettő pedig komplex fejlesztési programmal érintett.

1. táblázat Békés megye kistérségeinek bemutatása településeinek jogállása, népességi, népsűrűségi adatai, kedvezményezettsége szerint (2010. év)

Kistérség	Kistérségi központ	Állandó népesség (fő)	Népsűrűség (fő/km ²)	Települések száma jogállás szerint		Kedvezményezett települések	
				Város	Község	Társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott	Országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliéggel sújtott
Békéscsabai	Békéscsaba	74 535	165	2	4	2	0
Békési	Békés	43 935	69	2	7	3	1
Gyulai	Gyula	43 019	104	2	2	1	1
Mezőkovácsházai	Battonya	42 166	48	4	14	17	15
Orosházai	Orosháza	60 817	72	3	7	6	0
Sarkadi	Sarkad	24 267	43	1	10	10	10
Szarvasi	Szarvas	44 693	54	2	6	2	2
Szeghalomi	Szeghalom	41 016	41	5	4	4	6
Békés megye		374 448	67	21	54	45	35

Forrás: TeIR/KSH-TSTAR; 240/2006. (XI.30.) Korm. rend.; 311/2007. (XI.17.) sz. Korm. rend. 2. sz. melléklete

Jelmagyarázat:

hátrányos helyzetű kistérségek
 leghátrányosabb helyzetű kistérségek
 komplex programmal segített kistérségek

kistérségek

A kistérségeken belül nem mondható kiegyenlítettnek a települések helyzete. Az 1. táblázat szemlélteti, hogy összetett mutatók vizsgálatai alapján 45 település társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott településnek számít, míg 35 az országos átlagot legalább 1,75-szörösen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések sorába tartozik.

Békés megye településszerkezete leképezi a Dél-alföldi régióét, melyre a tipikusan ritkás elhelyezkedésű, nagyobb, 10 000 lélekszám fölötti mezővárosok és az 500-1000 fő körüli, vagy annál magasabb lélekszámú falvak a jellemzőek.

Békéscsaba, a 62 729 főt számláló megyeszékhely mellett csupán két város, Gyula és Orosháza lakosságszáma haladja meg a 30 000 főt. A megyét alkotó 75 település közel háromnegyedének (72%) lélekszáma nem éri el az 5000 főt, 24%-a 1000 fő alatti.

A Békés megye népsűrűsége 67 fő/km², mely jóval alatta marad az országos átlagnak (109 fő/km²). A népsűrűség településenkénti szórása igen nagy, Újszalonta 6 fő/km² értékétől Békéscsaba 323 fő/km² értékéig terjed. A megyében az urbanizáltság foka átlagosnak mondható. Ezt a népsűrűségi adatok mellett a városi lakosság teljes népességhez viszonyított aránya is jelzi, mely érték Békés megye esetében 74,7%. A közepes urbanizáltsági szint életmódbeli és a foglalkoztatási szerkezet szempontjából is igazolható, mivel a lakosság jelenetős százalékban még mindig a mezőgazdaságból él, a városi ellátási színvonal alacsony, és országos átlag alatti a diplomások aránya is.

A főként mezőgazdaságra és élelmiszeriparra épülő gazdaság ritkán vonz befektetőket, legkevésbé a külföldi tőkét. A megszűnő munkalehetőségekkel párhuzamosan újak nem létesülnek, a növekvő munkanélküliség pedig nem kedvez a lakónépesség megtartásának.